

Asia: VN/21328/2021

Pitkän korkotukimallin kehittämisen suuntaviivat

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa.

1) Läpinäkyvyyden lisääminen

Korkotukimallista tulisi tehdä entistä läpinäkyvämpi ja muistiossa ehdotetaankin, että ARAn tiedonsaantia hankkeiden vastuuhenkilöiden taustasta hakemusvaiheessa parannetaan ja lisätään ARAn mahdollisuutta asettaa seuraamusmaksuja ja uhkasakkoja. Läpinäkyvyyden lisääminen sekä valvonnan toimeenpanon tehostaminen tällä tavoin on kannatettavaa. Tiedonsaantioikeuden osalta yleinen kehityskulku käy samaan suuntaan kuin valtionavustuslain valmistelussa.

2) Asukasvalinta julkisena hallintotehtävänä

Muistiossa tuodaan esille, että perustuslakivaliokunnan lausunnon ja oikeusasiamiehen ratkaisujen vaatimia muutoksia vuokra-asuntojen asukasvalintaan arvioidaan pitkän korkotukimallin kehittämistä koskevan hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä. Yhtenä kysymyksenä on esimerkiksi se, tulisiko virkavastuuta koskeva säännös lisätä myös valtion tukemien vuokra-asuntojen asukasvalintaa koskeviin säännöksiin. Tämä olisi kannatettavaa, koska on todennäköistä, että mikäli säännöstä ei lisätä lakiin valmisteluvaiheessa, perustuslakivaliokunta tulee sitä todennäköisesti vaatimaan.

Muistiossa ei perustella vakuuttavasti, miltä osin asukasvalintamenettelyä voidaan pitää ”monilla tavoin lähempänä tosiasiallista hallintotoimintaa kuin hallintopäätösten tekoa”.

Kun kyse on julkisen vallan käytöstä ja päätöksellä kuitenkin ratkaistaan hakijan ”oikeutta, etua tai velvollisuutta” koskeva asia, olisi tämän vuoksi valintapäätöstä lähtökohtaisesti pidettävä hallintopäätöksenä. Ovathan myös muut vastaavat, henkilön asumista koskevat päätökset, esimerkiksi sosiaalihuollossa, hallintopäätöksiä. Myös yksityiselle annetut (vaikkakin massapäätöksenluontoiset) julkisen vallan käyttöä sisältävät tehtävät, kuten katsastuspäätökset, ovat hallintopäätöksiä, joihin on liitettävä oikaisuvaatimusohje. Yleensä tosiasiallisena hallintotoimintana pidetään sellaista toimintaa, jossa ei sitovalla tavalla ratkaista oikeutta, etua tai velvollisuutta koskevaa asiaa, kuten opettamista, hoitotyötä tai poliisin liikenteenohjausta.

Esimerkiksi perusoikeuksien näkökulmasta päätös kategorisoida asukasvalinta joko tosiasialliseksi hallintotoiminnaksi tai hallintopäätösten tekemiseksi ei välttämättä ole valinta, jonka lainsäätäjät voi tehdä tavallisella lailla ja tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Jos myöhemmin katsottaisiin, että kantelumenettely ei ole riittävä oikeussuojakeino perustuslain 21 §:n mukaisen oikeusturvaperusoikeuden toteuttamiseksi, voi hyvinkin olla mahdollista, että asiaa käsittelevä tuomioistuin ohittaisi perustuslain 106 §:n mahdollistamalla tavalla lain sisältämän ”valituskiellon”, joka seuraa asukasvalinnan kategorisoimisesta tosiasialliseksi hallintotoiminnaksi.

3) Sote-uudistuksen vaatimat päivitystarpeet korkotukilakiin

Asukasvalintapäätösten kohdalla valvovana viranomaisena olisi muistion mukaan kunta, jolloin kunta käsittelee myös asukasvalintaa koskevat kantelut.

Muistiossa todetaan, että hallituksen esitystä valmisteltaessa tarkasteltaisiin sitä, tulisiko hyvinvointialueille siirtää korkotuki- tai aravalainoitettujen asuntojen asukkaiden valintaa koskevien säännösten noudattamisen valvonta siltä osin kuin asunnot on tarkoitettu erityisryhmille, joiden asumispalveluiden järjestäminen olisi hyvinvointialueen tehtävänä.

Ehdotus herättää kysymyksen siitä, miltä osin valvontavastuun jakaminen kahdelle alueelliselle toimijalle aidosti edesauttaa erityisryhmien huomioimista kanteluratkaisujen käsittelyssä ja miltä osin se toisaalta voi tosiasiallisesti heikentää valvontaa, kun valvontaosaamista ja -vastuuta ei ole keskitetty. Onko mahdollista, että kunnat ja hyvinvointialueet voisivat sopimuksella siirtää yhden alueen asukkaiden valintaa koskevien säännösten noudattamisen valvontavastuun yhdelle alueelliselle viranomaiselle?

Korhonen Oskari
Mielenterveyden keskusliitto ry - Oskari Korhonen, lakimies; Riikka Mettälä,
sosiaalityön asiantuntija